



LITERATURA

Molt més que meres romanalles

Les estades familiars al Balneario Guajardo durant la seva infància i adolescència han estat un capítol important en la biografia sentimental de Maria Campillo Guajardo, que evoca al llarg d'aquesta memòria escrita amb rigor, però també amb un inevitable to melancòlic. L'autora hi explica l'ascens i el declivi de l'emblemàtic establiment.



JOSEP GRAS

Els balnearis sempre han esdevingut llocs amb un enorme atractiu per a la literatura. Molts escriptors s'han deixat seduir pel seu reclam de cures guaridores de tota mena de malalties (també les de l'ànima, que troba el confort tan esperat en l'allunyament d'una quotidianitat hostil): a finals del segle XIX i primera meitat del XX Narcís Oller, Santiago Rusiñol, Jacint Verdaguer, Apel·les Mestres, Eugeni d'Ors o Josep Maria de Sagarra, per posar només uns exemples, van hostatjar-s'hi sovint.

Però aquesta influència també es troba en les obres: novel·les, contes, poemes, diaris personals, correspondències epistolars i



Maria Campillo Guajardo

assaigs han crescut dins aquests emblemàtics establiments, o bé els seus arguments hi transcorren de manera destacada. Hi ha molts an-

tecedents il·lustres de l'idil·li amb aquests santuaris de retir i sanació, on les aigües termals són presentades com a fonts il·limitades de

salut i que són ideals també per a la introspecció i l'assossec intel·lectual i espiritual, però el de Thomas Mann i *La muntanya màgica* és un dels que de seguida ens venen al pensament.

El que ens fa conèixer, però, Maria Campillo Guajardo (Alhama de Aragón, 1953) a *El balneari* no és l'escenari de cap ficció, sinó el centre principal al voltant del qual l'autora edifica el seu relat autobiogràfic. El Gran Hotel y Balneario de Ramón Guajardo, inaugurat el 1894 a la població aragonesa d'Alhama, fou testimoni durant gairebé un segle de la trajectòria de dues nissagues familiars, de la seva perseverança, dels seus triomfs, i també de les petites misèries que fan de contrapunt.

Les persones, doncs, que Campillo retrata en aquestes pàgines han estat ben reals i formen part de la memòria "d'una educació sentimental" de l'autora, i ahora constitueixen un retaule pintoresc i enormement revelador d'una època passada i d'unes maneres de pensar i de viure llunyanes, de les quals, tanmateix, en podríem extreure reflexions aplicables a la societat actual. La tia Asunción, l'oncle Dionisio, el jardiner Pascual o la Marita Guajardo —la mare— són alguns dels homes i dones convertits aquí en personatges que protagonitzen aquest "llibre de records personals i familiars", en paraules de l'escriptora.

A *El balneari* Maria Campillo, professora universitària de literatura catalana i autora de títols centrats en el temps de la guerra i la postguerra espanyoles com *Allez! Allez! Escrits del pas de frontera, 1939* (2010 i 2019) i *Llegir l'exili* (2011) —tots dos editats per L'Avenç—, hi evoca un passat que abraça la seva infància i adolescència, vinculades a les estades d'estiueig que feia la seva família al mític establiment ple d'espais absolutament paradisiacs com la galeria dels banys, el petit oasi anomenat Las Dehesillas o la tina dels angelets, on la jove Maria encara es va banyar per darrer cop el 1985. El 1991 el Balneario Gua-

jardo va tancar definitivament, després d'un llarg i implacable declivi, que possiblement s'hauria pogut evitar —sosté l'autora en el capítol final—, si s'hagués dut a terme una profunda restauració i no hagués mancat un "sentit històric" en els qui en aquells moments n'eren els responsables.

Potser hauria calgut un miracle, com el que es pot veure a *Los jueves, milagro*, la pel·lícula de Berlanga rodada entre juny i octubre de 1956 a Alhama —que a la cinta té el nom de Fontecilla—, en què la gent del poble pateix dificultats de subsistència a causa de la crisi per la qual passa el seu abans famós balneari. Campillo entreteixeix realitat i ficció al llarg d'uns fragments especialment deliciosos i plens d'anècdotes, que corroboren un cop més l'existència de "l'etern joc de miralls", com l'anomena l'escriptora.

Narrada amb rigor documental i també amb un punt de malenconia —que el lector agraeix—, *El balneari* no és només la història del progrés fulgurant i de la decadència del que va ser un símbol dels costums i la mentalitat de la gent en temps reclusos, sinó la reconstrucció d'un àlbum personal que descriu molt més que meres "romanalles d'un món antic ja desaparegut" i que acaben convertint-se en valuosos vestigis d'uns anys d'aprenentatge decisius en la vida de l'escriptora.



El balneari

MARIA CAMPILLO GUAJARDO

L'Avenç
Barcelona, 2022
176 pàgines

Vicent Andrés Estellés

OBRA COMPLETA

IX

Nova edició, revisada

Vicent Andrés Estellés

Mural del País Valencià
(Llibres I-VIII)

314

OBRA COMPLETA

Vicent Andrés Estellés. Volum IX
Edició a cura de Jordi Oviedo
i Irene Mira-Navarro

NOVETATS 3i4

Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a
Facebook i **Twitter**
Visita la nostra botiga virtual en
www.tresiquatre.cat

